

Kim takar Ferat Emen'i...

"Ben aslında kötülüğün öyküsünü yazmak istiyordum," diyor Ferat Emen. Öykülerinde ve verdiği söyleşilerde "küfürün" kol gezdiği birçok okur için "sert" cümleler kurmaktan çekinmeyen Ferat Emen bu ayın ODAK YAZAR'ı oldu. Öykücülüğünü ve öykülerini değerlendirdik...

Ferat Emen

SAİD ÇANGIR
saidcangi@hotmail.com

Aslında böyle bir soru sormak ne kadar doğru bilemiyoruz ama, birçok acıdan da en temel soru gibi görünüyor bu bana. Neden hikâye? Neden roman değil?

Roman yazmak göt ister. Muhtemelen bende yok. Ama ümidim var. Bir gün o imkâna sahip olacağımı tahmin ediyorum, o zaman şahane bir roman yazacağım. İncil der ki, anıstın günü bacılarınca dışarı boşaltılabilirsin. Benim romanım da aynen bu şekilde, bir manada dışarı boşalacak.

Aışılmışın dışına bir profil çiziyorsunuz. Bilmiyorum doğru bir ifade mi bu ama, sizin farklı bir yazar olduğunuz, kitaplarınız veya daha önceki söyleşilerinizi okuyan herkesce malum. Ferat Emen'e alakalı ufak bir araştırmaya yaptığımızda hemen herkes farklılıktan daha doğrusu sıradışlıktan bahsediyor. Kitaplarınız arka kapayında yer alan cümleler de aynı istikamette. Peki, Ferat Emen'i farklı yapan nedir?

Farklı olmanın memnunun ancak itiraz etmeliyim ki beni farklı kılan bizzat kendi tutumum değil. Türkçe öykü evreni o kadar tek tip ki en ufak bir sapma sizi elbette garip yerlere savuruyor. Fatih Terim örneğinde olduğu gibi, bence vasat bir antrenör, ancak geri kalanlar o kadar berbat ki adamcağızı farklılığıyla anında temayüz ediyor. Velhasıl farklılık payesi benim marifetimle değil de hazırımın korolüğünden neşet ediyor.

Hikâyelerinizi okuyan herkes ister istemez bir bocalama yaşıyor. Bu süphe siz bence sert diliniz ve başkalarını düşünmeden yazdıkları söyleşileri okuyanlardan kaynaklanıyor. Bunun da bilinci bir tercih olduğuna aşık. Rahatsız edici olmak sizce bir risk değil mi?

Elbette bir risk. Belirttiğin gibi bunu özellikle tercih ediyordum. Dünya güzeli bir kez tavaz etmeye çalıştı dolmuşumun teki. Sonra bıcakladı kız. Parmak izini yok etmek için kurbanın ellerini kesti. Daha ölmemişti. Velhasıl benim dokümler. Bu arada benzin, aradığı babası ve bir arkadaşın temin etti. Nihayet kibriti çaktılar. Bir süren dediği gibi bütün bunlar beni yaşarken oldu. Hayatın kendisi devasa bir risk, anlatabilirdim miyım.

Cocuk istisman ve pedofili... "Hüsnüye Hanımın Ağzı" da "Perihan'la Alakadalar Cemiyeti" de bu iki sosyal problemin etrafında sekilleniyor. Öyle görünüyor ki, bunlar gelişmiş de bilimsel bir tercih... Neden?

Evet öyle. Nedenine ilişkin de evvel anlatmaya çalıştım başka bir meseleyi der etme tercihinden kaynaklanıyor. Hadi şöyle söyleyeyim ben aslında kötülüğün öyküsünü yazmak istiyordum. Doğamızın en hesap, en incelikli, en bilimsel katmanı. Özellikle "Hüsnüye

Hanımın Ağzı" bu anlamda beni bile tedirgin eden dikey bir çok katmana sahiptir.

Bu iki mesele haricinde hikâyelerinizin çok farklı temalara sahip olduğunu görüyoruz. Ferat Emen'in hikâye evreni hangi kaynaklardan besleniyor? Tuna Bahar röportajında, sorduğum evreni madde madde anlamıştım. Yalnız o listeye eklemeyi unuttuğum bir maddeyi burada zikrederim. Nihayet benim yazı evrenimin kahramanları geç doğmuş bireyler. Aşağı yukarı her biri kırklı yaşlarının bilinciyle var oluyorlar, fiziki yaşlarından ziyade. Yani içi geçmiş, hani neredeyse pas tutmuş bir kainat beninkisi. Ellerinden bir şey gelmeyen humbl insanmışlar. Dolayısıyla insan duygusunu okuyucuya başarılı bir şekilde geçirebiliyorlar. Bocalamamız ondan. Nihayet öykü kahramanı ve okuyucusu iki simbiyotiktir. Nostalji romantizmi sanılmaması, söylemesi ayıp geçeliği duyulan acı bir "bacak sıkma" a. daralamaz" evreni. İsmine burunumu sokmak istemem ama rahim bacak ilişkisini özdeleyen cümlelik söylemişim için minasip bir başlık gibi duydum. Emen ve pilatesin daralamadığı gevsek kuku.

Hikâyelerinizde kullandığınız dil de vuruculuğunuz ve açıklığınız pek hoşlanmamızın toplumuzun çok alışık olduğu bir dil değil. Argo kelimeleri ve cinsellik kullanmanız nasıl tepkiler alıyor? Bu durum başta olmak üzere okur geri bildirimlerinizden biraz bahsedermisiniz?

Toplumun, bu tür bir dilde hoşlanmamayı bırak, ona hayırdığı kanaatindeyim bilakis. Maria Magdalena bir gün bir mitrap kadınla kavga ediyoruz Belletmem de. Ne yapıpasa karyası bas gelememiş. En son "Bak!" demiş. "Aksam İsa gelince seni s.er." Seninkisi ne dese iyi, "S..sin s..sin de a. görşün sekerim." demiş. Simdi birak toplumu Allah için söyle bu dil hoşlanılmayacak bir dil mi?

"Hüsnüye Hanımın Ağzı" ile siz ilk defa tanyan okurlar (burada kitap yayınlanmadan önce dergilerde yayınlanan öykülerinizi okuyan okurları ayrı tutuyorum) "Perihan'la Alakadalar Cemiyeti"nde daha sert bir Ferat Emen'e karşılaştılar sanki. Bunun belli bir sebebi var mı?

Daha sert, evet. Belli bir sebebi de var. Kendi yarattığım klişe havuzunda boğulmamın başka yolu yoktu. Eli arırmak zorundaydım. Biraz numaraçlık yaptım yani. Bruce Lee'nin başından kalbinizin üzerine cakığı öldürücü yumruğunu bilir misin? Pavlarrın şalı olan yumruğumu. Perihan meselesine de o gözle bakmalı. Aslına bakarsan fevkalade boş bir öykü. İnsani bir hali anlatmaması bağlamında yani. Varsa eğer, farfarası sertliğinden ileri gelyor yoksa sıksan sim damlar mana aileninden kimse kitap çıkardığını bil-

derken Simon Sharma'nın BBC için çektiği sanat belgesellerini izliyordum. Perihan öyküsünün fonundaki malumatı da oradan arakladım. Fazla çalıtı durmasın diye de sonuna işte o süslü küfrünü koydum. Bu öyküyü bir miktar sertleştirirdi. Kırılın olmasın ondan. Ve de kırılmalı. Dokumamı kırıyor. Hedefesini bu mivalede kurgulamaya çalıştım. Çapakkı bir öykü.

Hikâyelerin başındaki epigrafalar hayli dikkat çekici. Özellikle "Perihan'la Alakadalar Cemiyeti"nde yer alan epigrafalar benim şahsen çok dikkatimi çekti. Bunların bazıları özdeşleşen bazıları özgün anlatılar gibi görünüyor. Bu epigrafaları yazan anlatışınızda mahiyetinden biraz bahsedermisiniz?

Heisenberg'in belirsizlik teorisini bilirsiniz. Yürekli yaşlarımız başında geliştirmişir. İnsan türünün şahit olduğu en parlak fikirlerden biridir bence. Kıssaca, bir parçanın aynı anda hem konumu hem de momentumu aynı kesinlikle ölçemezsiniz der. Momentumu, acaş hızı demek, yani yönü. Anlaşılması için bir örnek vereyim, fotomu düşünün. Işık hızında hareket ederken onun nereye doğru yolculuk ettiğini görebilirsiniz ancak nerede olduğunu saptayamazsınız. Bu fotomu bir kibrit kutusunun içine hapsedersen bu sefer de yerini daha doğru bir şekilde saptarsın ancak gittiği yönü daha az bir kesinlikle ölçersin. Zira kutunun iç duvarlarına akul almaz bir hızla karışıp durmaktadır. Parçaçığın konumunu kesin bilemek için onu kendi hacmi kadar bir yere sıkıştırman gerekir işte o zaman da momentumunu saptaman imkânsızdır. Simdi benim epigraf öykü ilişkimi de böyledir. Benim nereye gittiğini görmek isterse öyküye, konumunu bilemek isterse de epigrafaya konsantr olmalı okuyucu. Elbette birinden fedakarlık yapması gerekecektir dığeriyelikli bütünlüklü manayı yakalamak için. Neyse bu kuantum soyarıklarını bir tarafa bırakarak istersen sadece keyfin için okursun.

"Perihan'la Alakadalar Cemiyeti" öykünüzde söze protesto eden açık bir anlatı varken, "Hüsnüye Hanımın Ağzı" adlı öyküde daha üstü kapalı ve ironik bir anlatı var. "Hüsnüye Hanımın Ağzı" öyküsünde verilmek istenen mesajın algılanmaması riskinden endişe duyduydunuz mu?

O sıralar ilk kitabımı çıkarmak için saça sola yalalakalı yapan bir çaylak heyecanıyla başım döndüğü için kendiyi öz coğucunun akademi dığeri bir konuşma sunan arkadaşları neredeyse şüpheye mahal veremeyecek maddeli ve psikolojik detaylarla kendi üzerimden mesajın algılanmaması riskinden kaçayadım. Okuyandan çıktı bir kere, orta yerde basılmıyız tarafı mukabilinden bir anı metin var. İstesem de kaçayam buntundan. Almanya'da yaşanan teyemin kızı bükimlere haber verinceye kadar aileninden kimse kitap çıkardığını bil-

"Bence Türkçe yazarların en önemli sorunu sıkıcı olmaları. Nihayetinde iki şehir arasındaki yolculukta bir iki saatlik iyi vakit geçirmek için kitabınızı alan birisini sıkamak kabahatten öte suçtur. Zira sıkıcılık bir tür kötülüktür."

miyordu. Nihayet Dıvarbakır'daki kız kartesin bin bir güçlükte kitabı temin edince bir cırpıda okumaya başlamış ancak "Hüsnüye Hanımın Ağzı"ndan sonra kusmuş. İki gözü iki çeme telefon açtı bana. Ne diyeceğimi bilemedim. Eski karım arada bir tembilyor bizim oğlana, babana söyle seni çok öpmesin diye. Hadi söyle bir aforizma ülleymeyim de müesseselsel gınalımların kefareti olsun, her yedi çocuktan birinin fiziki şiddete maruz kaldığı şu güzelim yeryüzünde, sen kendine, ne minasip ben sapık değilim, de. Ben diyemiyordum.

Katıldığımız bir söyleşide günümüz edebiyatının bazı kodlara göre şekillendiğinden bahsettiniz. Peki, siz kendiyi kitaplarınızın bu klişe kodlardan anıldığını düşünüyor musunuz?

Hayır düşünmüyorum. Ne ki elminden geldiğince sakımya çalıştım hem koddan hem de dolgu cümlelerinden.

Hikâyelerinizin birçoku, toplumun kayan damarlarından ve insanlığın karanlık noktalarından besleniyor. Peki, siz kayan damarlarından ve karanlıktan beslendiğiniz bu topluma bir ışık yakmak için mi yazıyorsunuz? Bu noktada sanatın var olma sebebinin faydaya bağladığımız düşünebilir miyiz?

Elbette sanatın tapkı tanrı geçeceği gibi bir tür ortak faydadan ve genetik kodlardan türediğini düşünen spinozuyendimim. Ancak karanlığa ışık tuttuğum sanmam. Daha ziyade örtüleri kaldırmaya çaba harcıyorum. Estetik, zeki ve ahlaklı olma kaygım var kabul ediyorum ancak bu tür üstten bakan yönlerimi dengeleyen bir takım fren mekanizmalarını da kullanıyorum, örneğin kendim de bizzat batı spinozuyendimim. Kirlenmenin akl almaz bir derinliği olduğu kanısındayım. Şu işik tutma bahsine buradan yanassan başka bir tür evliyaşamam mümkün olduğunu görürsün. O taraklara bez olmak için sigarıya denedim ilkin. Sonra birkaç doğal ve nihayetinde sentetik üyusturucuyu. Balı koklamışlığım da vardır. Ancak rivaklık diğer bütün alanlarda olduğu gibi kirlenmeye çalsurken de evvela sınırdır. Olmadı. Sonra bir aralepra kliniğinde yatan cüzümlalara takıldım. Bir nevi zamanın İsa'ı olmaya çalışıyordum. Işık mışık hak getire, ancak bir İlyas Salman doğuluğu makamı edinebildim.

Hikâyeleriniz nasıl ortaya çıkıyor? Hangi aşamalardan geçiyor?

Bütünüyle algoritmik bir yol izlediğimi söyleyebilirim. Öncelikle düşünce parçacıklarını bir sistem kuracak şekilde kafamda kodluyorum sonra o düşünsel evrenin geometrisini bir şablon halinde kağıda dökümlü ediyordum. Örneğin kışkanc bir karaktere ihtiyaç duyuyorsam kışkanc bir hayvanın davranışsal şablonunu kullanıyordum. Daha sonra olayları zihnimde resimliyordum ve sonunda da izlediğim o filmi yazıyordum ve belki yüz kere okuyordum, düzeliyordum. Sonra yirmi yaşın altında bir delikanlıya okuyordum öyküyü. Sıkılmazsa tamamdır. Beni düşünler dikkat dağılıyorsa yazdıklarım çok değildi.

Bana göre hikâyelerinizin bir özelliği de hem ironik hem de doğrudan ve çıplak olması. Bunu nasıl başarabiliyorsunuz?

Evet, teşekkür ederim. Bu benim için hakikaten bir lütfat. Az evvel anlatmaya çalıştığım teknik bu pekâlâ mümkün. Onlu yaşlarım sonundaki özellikle erkek dilyeviciler metnin fine tunc işlevini üstleniyorlar adeta. Yüzerindeki kasılmalarından ironi ve çıplaklık dozlarını ayarlamaya çalışıyordum. Ironikler, Zira İlla ki bir zekâ süzgeci kullanıyordum. Çıplaklık çünkü ellediğimizi insanı gerçekliğin hakikatı olması için onun mutlakı soulmaya ihtiyaç vardı. Ben de soyuyordum. Benim görebildiğim kadarıyla evrende insan hariç her varlık çıplaktır. Taş misal, çirliçiplaktır. Sıs başkadır örtü başka.

Hikâyelerinizde mizahi unsurlara da zaman zaman yer veriyorsunuz. Hikâyecilik analizimizde mizah nasıl bir yere sahip?

Bir teşekkür de bu lütfatın için. Bence Türkçe yazarların en önemli sorunu sıkıcı olmaları. Nihayetinde iki şehir arasındaki yolculukta bir iki saatlik iyi vakit geçirmek için kitabımızı alan birisini sıkamak kabahatten öte suçtur. Zira sıkıcılık bir tür kötülüktür.

Şu an üzerinde çalıştığınız bir proje var mı?

Çalıştığım bankanın risk analiz forward projelerini analizini yapıyorum.

Son olarak okurlarımıza neler söylemek istersiniz?

Karadeniz Ereğli'de bir demir celik şirketinde çalışıyorum. Ortaklarımı adına Erdemir den sac alıyorduk. Benim kartvizitimde genel müdür yazılıydı. Bir gün bir ortaymış aradı, beni tanıyordum anlaşlım. Kimsiniz evladım diye sordu. Ben şirketin genel müdürüm dediğim. Bırak durdu. Kaç müdürün var dedi. Hiç müdürüm yoktu. Bir hayli mahcup oldum. O gün bu gündü bir tupek sorulara temkinli cevap veririm. Simdi de öyle yapayım. Ne okuyucusu, okuyucumu mu var? Kim takar Ferat Emen'i?

